

Dochody gospodarstw rolnych – porównanie wyników badań Farms income – comparison of research results

Marian Podstawka, Piotr Gołasa

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego, Wydział Nauk Ekonomicznych

Streszczenie. Celem artykułu jest zaprezentowanie zestawienia wyników badań własnych przeprowadzonych wśród rolników z regionu Mazowsze i Podlasie dotyczących sytuacji ekonomicznej tych gospodarstw i porównanie ich z wynikami uzyskanymi w systemie Farm Accountancy Data Network (FADN). Badania zostały przeprowadzone w 2014 r. w 571 gospodarstwach rolnych. Ich wyniki pokazują, że mimo iż w niektórych aspektach obie grupy różnią się od siebie, to poszczególne wielkości ekonomiczne (np. produkcji w przeliczeniu na 1 ha powierzchni) są zbliżone. Czynnikiem decydującym o poziomie dochodowości gospodarstw rolnych są płatności operacyjne (związane z powierzchnią). Odpowiadają one za 43% dochodu w badanych gospodarstwach „szkoleniowych” i za 66% w FADN, natomiast obliczony w ramach badań dochód rolniczy na 1 ha powierzchni gospodarstwa zbliżony jest do wartości podawanej przez GUS.

Słowa kluczowe: FADN • dochody rolnicze • Mazowsze i Podlasie

Abstract. The aim of this paper is to present a comparison of the results of own research conducted among farmers in Mazovia and Podlasie region with results obtained in Farm Accountancy Data Network (FADN). The research was conducted in 2014, in 571 farms. Their results show that although in some respects the two groups are different, most of the economic data (for example production per hectare) is similar. Operating payments (related to surface area) are the decisive factor for the level of profitability of agricultural holdings. They account for 43% of the income on “training” farms 66% in FADN, while the farm income per hectare calculated on the farm is approximate to the value reported by GUS.

Keywords: FADN • farmsincome • Mazowsze i Podlasie

Adres do korespondencji – Corresponding authors: Prof. dr hab. Marian Podstawka, Katedra Finansów, Wydział Nauk Ekonomicznych, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, ul. Nowoursynowska 166, 02-787 Warszawa, e-mail: marian_podstawka@sggw.pl; Dr Piotr Gołasa, Katedra Finansów, Wydział Nauk Ekonomicznych, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, ul. Nowoursynowska 166 02-787 Warszawa, e-mail: piotr_golasa@sggw.pl

Wstęp

Jednym z podstawowych zagadnień polityki agrarnej na poziomie zarówno państwa, jak i Unii Europejskiej (UE) jako całości, jest zapewnienie odpowiedniego poziomu dochodów rolniczych. Wraz z tą kwestią wiążą się pokrewne zagadnienia, dotyczące poziomu i sposobu wsparcia tych dochodów z jednej strony i sposobu i poziomu ich opodatkowania z drugiej strony. Aby móc podejmować jakiegokolwiek decyzje w tej materii, niezbędne jest posiadanie pewnych, wiarygodnych informacji dotyczących poziomu dochodów rolniczych, ich struktury oraz czynników wpływających na ich powstawanie. Z tego względu, mimo iż metody obliczania dochodu rolniczego odgrywały istotną rolę w ekonomice rolnictwa, budziły one również szereg wątpliwości. Zagadnienie to jest obecnie niezwykle ważne, było również istotne w gospodarce centralnie planowanej. Wielu ekonomistów rolnictwa (Adamowski, 1981, Manteuffel, 1984, Ziętara, 1984) akcentowało znaczenie tych wyliczeń, podkreślając, na jakie trudności można się natknąć przy ich sporządzaniu. Zanim Polska weszła do UE w krajowych badaniach dominowała „tradycyjna” metoda wyliczania dochodu rolniczego. Równoległe (od 1984 r. aż do chwili obecnej) na podstawie danych statystyki masowej GUS wylicza i publikuje corocznie wysokości dochodu osiąganego z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych, z 1 ha przeliczeniowego¹. W 2014 r. wynosił on 2506 zł. Ponieważ wartość ta wykorzystywana jest w wielu sytuacjach administracyjnych (np. przy przyznawaniu pomocy społecznej), a wyniki nieadekwatne w odniesieniu do wielu gospodarstw, to wyliczany przez GUS dochód budzi duże wątpliwości.

Na szczelbu UE w 1965 r., w celu gromadzenia informacji dotyczących sytuacji ekonomicznej gospodarstw rolnych, powstał FADN (Farm Accountancy Data Network) – System Zbierania i Wykorzystywania Danych Rachunkowych z Gospodarstw Rolnych. Dane w tym systemie pozyskiwane są w całej UE według zasady dobrowolności. Rolnik nie ma obowiązku przystąpienia do tego systemu. Pozyskane dane mają charakter poufny, nie mogą być udostępniane organom administracyjnym czy podatkowym (w Polsce nie można publikować informacji dla grup poniżej 15 podmiotów). W FADN gromadzone są dane dotyczące zarówno kwestii fizycznych, tzn. wielkości gospodarstwa, struktury obszarowej zużycia środków do produkcji (w sztukach, kilogramach, hektarach), jak i aspektów ekonomicznych (wielkości wyrażone w jednostkach pieniężnych). Pozyskane dane wykorzystywane są do planowania działań w ramach Wspólnej Polityki Rolnej na gruncie całej UE, jak również wewnątrz krajów członkowskich. W związku z powyższym sposób obliczania w tym systemie dochodów rolniczych ma niezwykle duże znaczenie. Wśród ekonomistów, decydentów i rolników pojawiają się jednak liczne zarzuty co do rzetelności oraz prawdziwości dostarczanych danych. Jednym z głównych podnoszonych problemów jest objęcie przez system FADN jedynie największych gospodarstw. Zgodnie z przyjętą metodologią w polu jego obserwacji znajduje się w Polsce jedynie 700 tys. gospodarstw o największej wielkości ekonomicznej. Przedstawiony w wynikach tych badań obraz polskiego rolnictwa jest optymistyczny, pokazujący stały wzrost dochodów (Zawalińska, Majewski, Wąs).

---

¹ Art. 18 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 1381 oraz z 2014 r. poz. 40).

Celem artykułu jest zatem zaprezentowanie porównania wyników badań własnych przeprowadzonych wśród rolników z regionu Mazowsze i Podlasie dotyczących sytuacji ekonomicznej tych gospodarstw z wynikami uzyskanymi w systemie Farm Accountancy Data Network (FADN).

Materiały i metodyka badań

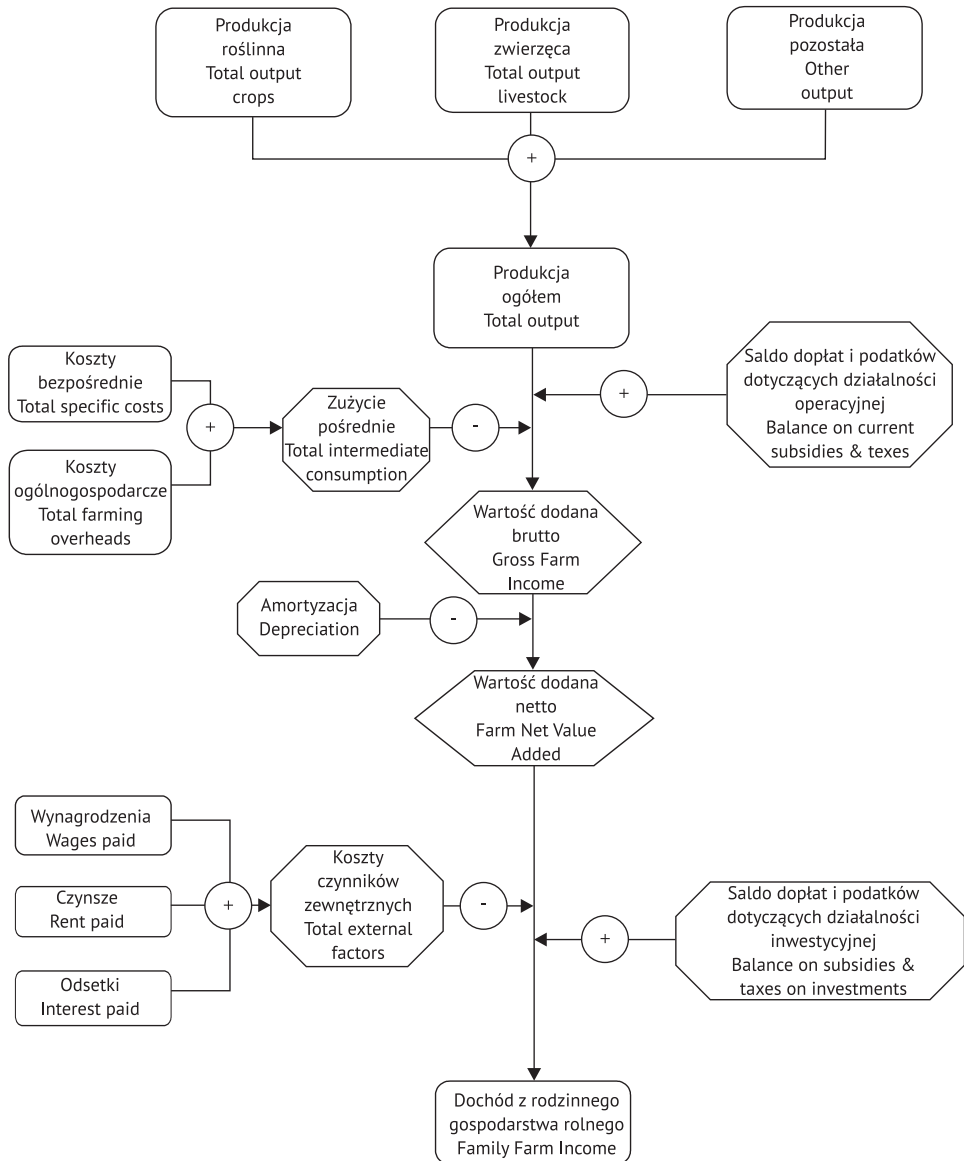
W opracowaniu wykorzystano dwa zestawy danych. Pierwszy z nich pochodził z badań indywidualnych gospodarstw rolnych prowadzonych przez Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy w ramach systemu FADN w 2014 r. prowadzonych w regionie Mazowsze i Podlasie. W skład tego makroregionu wchodzi województwa: łódzkie, mazowieckie, podlaskie i lubelskie. Liczba gospodarstw w próbie wynosiła 4498. W polu obserwacji FADN znajdują się gospodarstwa towarowe w liczbie 332541. Minimalna wielkość ekonomiczna, po przekroczeniu której włącza się gospodarstwo rolne do pola obserwacji FADN, ustalana jest od 2010 r. obrachunkowego na podstawie analizy sum Standardowej Produkcji (SO)² według danych GUS, w poszczególnych klasach wielkości ekonomicznej. W praktyce prowadzony jest rachunek polegający na obliczeniu skumulowanej sumy SO z poszczególnych klas, zaczynając od największej, aż do osiągnięcia około 90% SO z populacji generalnej. Dolna granica przedziału, w którym to nastąpi, jest minimalnym progiem wielkości ekonomicznej. W rezultacie dla każdego państwa granica ta w zależności od struktury agrarnej prezentuje się inny sposób (FADN, 2016). Pojawia się tu pewien problem związany z porównywalnością danych FADN dla całej UE. Dla przykładu w Polsce próg ten jest określony na poziomie 4 tys. euro, a w takich krajach, jak Niemcy, Belgia, Wielka Brytania jest to 25 tys. euro (Czyżewski i Kryszak, 2015).

Drugi zestaw danych pochodził z badań własnych przeprowadzonych wśród rolników województw mazowieckiego lubelskiego, podlaskiego i łódzkiego. Zostały one wykonane w trakcie realizacji szkoleń dla rolników dotyczących prowadzenia rachunkowości rolniczej w gospodarstwie (nazywane w dalszej części opracowania „szkoleniowymi”). W odróżnieniu od systemu FADN nie zastosowano tu progu wielkości ekonomicznej przy doborze gospodarstw do badań. Pozwoliło to uwzględnić w wynikach również gospodarstwa słabsze ekonomicznie. Natomiast sposób obliczania poszczególnych wielkości ekonomicznych, charakteryzujących gospodarstwo został przyjęty według metodologii FADN i zaprezentowany na rycinie 1.

Badaniem objęto 571 gospodarstw rolnych o łącznej powierzchni 12774 ha.

---

² Standardowa produkcja będąca podstawą klasyfikacji do poszczególnych typów gospodarstw oznacza średnią wartość produkcji z danej działalności, uzyskanej z 1 ha powierzchni lub od jednego zwierzęcia w ciągu jednego roku. Wartość ta jest wyliczana dla poszczególnych regionów FADN, w Polsce występuje ich cztery: Pomorze i Mazury, Wielkopolska i Śląsk, Mazowsze i Podlasie, Małopolska i Pogórze. W celu wyeliminowania wahań wartości produkcji (np. ze względu na zmiany koniunkturalne czy spowodowane kłęskami żywiołowymi) do wyliczeń używana jest średnia z 5 lat.

Ryc. 1. Schemat obliczania dochodu rolniczego
Fig. 1. Scheme for the calculation of farmincome

Źródło: Opracowanie własne na podstawie FADN, Wynik standardowe
Source: Author's work based on FADN, Standard Results

Wyniki badań

Powierzchnię gospodarstw rolnych badanych w ramach FADN i „szkoleniowych” zaprezentowano w tabeli 1.

Tabela 1. Powierzchnia gospodarstw FADN w regionie Mazowsze i Podlasie i „szkoleniowych” (w ha)

Table 1. Area of FADN and “training” farms in Mazovia and Podlasie region (ha)

	Szkoleniowe / Training	FADN / FADN
Powierzchnia gospodarstwa / Total area	25	17,09
Użytki rolne / Agriculture area	22,1	15,6
Nieużytki / Wastelands	1,69	0,27
Lasy / Forests	2,54	1,22

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań oraz Wyników Standardowych 2014 uzyskanych przez gospodarstwa rolne uczestniczące w Polskim FADN, Region FADN 795 Mazowsze i Podlasie, Część I. Wyniki Standardowe

Source: Author’s work based on own research and 2011 Standards Results of Polish FADN agricultural holdings, Region FADN 795 Mazovia and Podlasie, Part I. Standard results

Średnia powierzchnia gospodarstw FADN jest niemal o 1/3 mniejsza niż w przypadku gospodarstw „szkoleniowych”. Praktycznie ta sama różnica (29%) występuje przy porównaniu powierzchni użytków rolnych. Dane te będą rzutować na dalsze wyniki badań, w związku z powyższym, aby zapewnić możliwość porównania wyników, poszczególne kategorie zostały przeliczone na 1 ha powierzchni gospodarstwa.

Tabela 2. Wartość produkcji w gospodarstwach FADN w regionie Mazowsze i Podlasie i „szkoleniowych” (w zł)

Table 2. Output in FADN and “training” farms in Mazovia and Podlasie region (PLN)

Produkcja / Output	Szkoleniowe / Training	FADN / FADN
Ogółem / Total output	187 622,20	127 295,00
Produkcja na 1 ha / Total output per 1 ha	7 504,89	7 448,51
Zwierzęca / Total livestock products	97 598,91	56 067
Roślinna / Total crop production	86 263,40	43 961
Pozostała / Other output	3 580,51	993

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań oraz Wyników Standardowych 2014 uzyskanych przez gospodarstwa rolne uczestniczące w Polskim FADN, Region FADN 795 Mazowsze i Podlasie, Część I. Wyniki Standardowe

Source: Author’s work based on own research and 2011 Standards Results of Polish FADN agricultural holdings, Region FADN 795 Mazovia and Podlasie, Part I. Standard results

W tabeli 2 porównano wartość produkcji osiąganą przez gospodarstwa. Dla gospodarstw FADN ogólna produkcja w 2014 r. wyniosła 127295 zł i była o 32% niższa niż w gospodarstwach „szkoleniowych”.

Zupełnie inaczej prezentuje się ta wartość po przeliczeniu na 1 ha powierzchni gospodarstwa. W tym porównaniu wartości produkcji ogółem są niemal identyczne i wynoszą 7500 zł/ha. W gospodarstwach „szkoleniowych” wprowadzono podział na produkcję roślinną, zwierzęcą i pozostałą. W 2014 r. wiodącą rolę odgrywała produkcja zwierzęca, z wartością produkcji 97 598 zł.

W kolejnym etapie badań porównano poszczególne kategorie kosztów ponoszonych w gospodarstwie (tab. 3).

Tabela 3. Koszty ponoszone w gospodarstwach FADN w regionie Mazowsze i Podlasie i „szkoleniowych”(w zł)

Table 3. Costs in FADN and “training” farms in Mazovia and Podlasie region (PLN)

Koszty / Costs	Szkoleniowe Training	FADN FADN
Koszty ogółem / Total costs	153 190,61	89 907,00
Koszty ogółem na 1 ha / Total costs per 1 ha	6 127,62	5 260,80
Zużycie pośrednie / Total farming overheads	102 800,00	66 565,00
Zużycie pośrednie na 1 ha / Total farming overheads per 1 ha	4 112,00	3 894,97
Koszty bezpośrednie / Total specific costs	89 162,30	47 106,00
Koszty bezpośrednie na 1 ha / Total specific costs per 1 ha	3 566,49	2 756,35
Koszty ogólnogospodarcze / Total intermediate consumption	12 816,41	19 459,00
Koszty ogólnogospodarcze na 1 ha / Total intermediate consumption per 1 ha	512,66	1 138,62

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań oraz Wyników Standardowych 2014 uzyskanych przez gospodarstwa rolne uczestniczące w Polskim FADN, Region FADN 795 Mazowsze i Podlasie, Część I. Wyniki Standardowe

Source: Author’s work based on own research and 2011 Standards Results of Polish FADN agricultural holdings, Region FADN 795 Mazovia and Podlasie, Part I. Standard results

W przeliczeniu na 1 ha powierzchni gospodarstwa wartość ponoszonych kosztów ogółem była na zbliżonym poziomie, z wyższymi o 15% w gospodarstwach „szkoleniowych”. Zadecydowały o tym wysokie koszty bezpośrednie, świadczące o większej intensywności produkcji w tych gospodarstwach. Gospodarstwa FADN charakteryzowały się natomiast stosunkowo wysokim poziomem kosztów niezwiązanych bezpośrednio z produkcją: utrzymanie maszyn i budynków, samochodów, energia, usługi typu księgowość i doradztwo.

Zagadnieniem budzącym natomiast duże kontrowersje jest kwestia amortyzacji. Chodzi tu o dwie kwestie: sposób obliczania i optymalnej wartości majątku trwałego. W systemie FADN amortyzacja dokonywana jest dla środków trwałych według wartości odtworzeniowej. Dotyczy ona plantacji wieloletnich, budynków i wyposażenia trwałego, urządzeń melioracyjnych, maszyn i narzędzi. Nie oblicza się amortyzacji w przy-

padku ziemi, lasów, kwot i limitów produkcyjnych oraz aktywów obrotowych. Podobnie policzono amortyzację dla gospodarstw szkoleniowych.

Tabela 4. Wartość amortyzacji w gospodarstwach FADN w regionie Mazowsze i Podlasie i „szkoleniowych” (w zł)

Table 4. Depreciation in FADN and “training” farms in Mazovia and Podlasie region (PLN)

Wyszczególnienie / Specification	Szkoleniowe / Training	FADN / FADN
Amortyzacja / Depreciation	45 278,77	17 858,00
Amortyzacja na 1 ha / Depreciation per 1 ha	1 811,15	1 044,94

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań oraz Wyników Standardowych 2014 uzyskanych przez gospodarstwa rolne uczestniczące w Polskim FADN, Region FADN 795 Mazowsze i Podlasie, Część I. Wyniki Standardowe

Source: Author’s work based on own research and 2011 Standards Results of Polish FADN agricultural holdings, Region FADN 795 Mazovia and Podlasie, Part I. Standard results

Poziom kosztów amortyzacji jest zdecydowanie (ponad 2,5 razy) wyższy w gospodarstwach „szkoleniowych” niż FADN. Również w przeliczeniu na 1 ha powierzchni gospodarstwa widać znaczącą różnicę. Wydaje się, że jest to spowodowane mocniejszym wyposażeniem szkoleniowych gospodarstw w środki trwałe, w szczególności maszyny i ciągniki (ich amortyzacja stanowiła 75% kosztów amortyzacji ogółem). Problem został dostrzeżony przez ekonomistów rolnictwa (Runowski, 2016) i potwierdzony w trakcie przeprowadzanych szkoleń. Rolnicy korzystają z możliwości inwestowania przy wsparciu programów unijnych (Inwestycje w Gospodarstwach Rolnych, Młody Rolnik) w sposób nie zawsze racjonalny z ekonomicznego punktu widzenia. Stąd pojawia się nadmiar inwestycji w nowe ciągniki i maszyny, co pociąga za sobą zwiększenie kosztów amortyzacji ponad optymalny poziom.

W tabeli 5 przedstawiono poziom kosztów czynników zewnętrznych: czynszów dzierżawnych, odsetek od pożyczek, kredytów.

Tabela 5. Koszty czynników zewnętrznych w gospodarstwach FADN w regionie Mazowsze i Podlasie i „szkoleniowych” (w zł)

Table 5. Total external factors in FADN and “training” farms in Mazovia and Podlasie region (PLN)

Wyszczególnienie / Specification	Szkoleniowe / Training	FADN / FADN
Koszty czynników zewnętrznych / Total external factors	5 111,84	5 484,00
Koszty czynników zewnętrznych na 1 ha / Total external factors per 1 ha	204,47	320,89

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań oraz Wyników Standardowych 2014 uzyskanych przez gospodarstwa rolne uczestniczące w Polskim FADN, Region FADN 795 Mazowsze i Podlasie, Część I. Wyniki Standardowe

Source: Author’s work based on own research and 2011 Standards Results of Polish FADN agricultural holdings, Region FADN 795 Mazovia and Podlasie, Part I. Standard results

W przypadku tej pozycji kosztów (niestanowiącej znaczącej pozycji) gospodarstwa FADN mają niewielką przewagę, ponosząc niższe koszty.

Po wejściu Polski do UE na sytuację dochodową gospodarstw rolnych coraz większy wpływ ma kształt WPR oraz realizowane w ramach niej wsparcie dla gospodarstw. Wielkość dopłat przedstawiono w tabeli 6.

Tabela 6. Wartość obciążeń podatkowych i dopłat w gospodarstwach FADN w regionie Mazowsze i Podlasie i „szkoleniowych” (w zł)

Table 6. Taxes and subsidies in FADN and “training” farms in Mazovia and Podlasie region (PLN)

Wyszczególnienie / Specification	Szkoleniowe Training	FADN FADN
Dopłaty do działalności operacyjnej / Current subsidies	27 298,41	20 205,00
Dopłaty do działalności operacyjnej na 1 ha Current subsidies per 1 ha	1 091,94	1 182,27
Podatki / Taxes	3 366	994,00
Podatki na 1 ha / Taxes per 1 ha	134,63	58,16
Saldo z działalności operacyjnej Balance on current subsidies&taxes	23 974,71	19 170,00
Saldo z działalności operacyjnej na 1 ha Balance on current subsidies&taxes per 1 ha	958,99	1 121,71
Saldo dopłat i podatków z działalności inwestycyjnej Balance on subsidies&taxes on investments	4 002,72	370,00
Saldo dopłat, podatków i dopłat Balance on subsidies&taxes	27 977,43	19 540,00
Saldo dopłat, podatków i dopłat na 1 ha Balance on subsidies&taxes per 1 ha	1 119,10	1 143,36

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań oraz Wyników Standardowych 2014 uzyskanych przez gospodarstwa rolne uczestniczące w Polskim FADN, Region FADN 795 Mazowsze i Podlasie, Część I. Wyniki Standardowe

Source: Author’s work based on own research and 2011 Standards Results of Polish FADN agricultural holdings, Region FADN 795 Mazovia and Podlasie, Part I. Standard results

Obecna konstrukcja wsparcia gospodarstw ściśle uzależniona jest od ich powierzchni. Powodują to, że w gospodarstwach „szkoleniowych” jest ona na wyższym poziomie, ale po przeliczeniu na 1 ha powierzchni gospodarstwa prezentuje się podobnie. Warto tu zwrócić uwagę na saldo dopłat i podatków z działalności inwestycyjnej. Gospodarstwa „szkoleniowe” utrzymują niezwykle dużą aktywność inwestycyjną wspieraną środkami UE (4002 zł na gospodarstwo), co jest wielkością 11-krotnie większą niż dla gospodarstw FADN. Z drugiej strony jednak ich obciążenia podatkowe też są na wyższym poziomie. Główną rolę wśród nich ogrywa podatek rolny, płacony w wysokości 1913 zł, średnio na gospodarstwo. Podsumowując, saldo rozliczeń pomiędzy gospodarstwami

zarówno FADN, jak i „szkoleniowymi” a sektorem finansów publicznych jest dodatnie. Gospodarstwa więcej otrzymują od państwa niż wpłacają. Przeliczając to saldo na 1 ha powierzchni gospodarstwa, uzyskano w obu grupach gospodarstw wielkości niemal identyczne – nieco ponad 1100 zł na 1 ha. Wartości te bezpośrednio przekładają się na wyniki ekonomiczne gospodarstw (tab. 7).

Tabela 7. Wartość dodana i dochód w gospodarstwach FADN w regionie Mazowsze i Podlasie i „szkoleniowych” (w zł)

Table 7. FADN and “training” farms in Mazovia and Podlasie region (PLN)

Wartość dodana brutto / Gross Farm Income	108 396,88	53 627,00
Na 1 ha / per 1 ha	4 335,88	3 137,92
Wartość dodana netto / Farm Net Value Added	63 876,74	35 768,00
Na 1 ha / per 1 ha	2 555,07	2 092,92
Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego / Family Farm Income	63 599,18	30 654,00
Dochód na 1 ha / Family Farm Income per 1 ha	2 543,97	1 793,68

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań oraz Wyników Standardowych 2014 uzyskanych przez gospodarstwa rolne uczestniczące w Polskim FADN, Region FADN 795 Mazowsze i Podlasie, Część I. Wyniki Standardowe

Source: Author’s work based on own research and 2011 Standards Results of Polish FADN agricultural holdings, Region FADN 795 Mazovia and Podlasie, Part I. Standard results

W gospodarstwach „szkoleniowych” wartość dodana brutto jest dwukrotnie wyższa niż w gospodarstwach FADN, o czym decyduje wyższa wartość produkcji (również w przeliczeniu na 1 ha powierzchni gospodarstwa). Podobna różnica ma miejsce dla dochodu z rodzinnego gospodarstwa rolnego, który dla gospodarstw szkoleniowych wyniósł ponad 63 500 zł, a dla FADN 30 654 zł. Na 1 ha powierzchni gospodarstwa dochód ten był o 30% niższy. Warto tu zauważyć, że wielkość 2543 zł zbliżona jest do wysokości dochodu podawanego przez GUS – 2506 zł. Należy jednak zastrzec, że GUS podaje te wartości dla 1 ha przeliczeniowego, a nie fizycznego.

Podsumowanie i wnioski

Przedstawione wyniki badań prowadzą do następujących wniosków:

1. Otrzymane w ramach badań własnych wyniki, mimo że w niektórych aspektach różnią się od danych FADN, pokazują te same tendencje w sytuacji ekonomicznej gospodarstw rolnych. W obu grupach wartość produkcji w przeliczeniu na 1 ha powierzchni była zbliżona.
2. Pomimo uwzględnienia w badaniach gospodarstw o mniejszej sile ekonomicznej niż w FADN, to dochód z rodzinnego gospodarstwa domowego na gospodarstwo i na 1 ha użytków jest na wyższym poziomie niż w systemie FADN.

3. Wyniki ekonomiczne gospodarstw silnie uzależnione są od ich powierzchni. Gospodarstwo „szkoleniowe” charakteryzujące się większą powierzchnią, osiągnęło zatem większy poziom dochodu rolniczego.
4. Czynnikiem decydującym o poziomie dochodowości gospodarstw rolnych są płatności operacyjne (związane z powierzchnią). Odpowiadają one za 43% dochodu w gospodarstwach „szkoleniowych” i za 66% w FADN.

Bibliografia

- Adamowski, A. (1981). *Podstawy ekonomiki i organizacji przedsiębiorstw rolnych*. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne.
- Czyżewski, A., Kryszak, Ł. (2015). Sytuacja dochodowa gospodarstw rolniczych w krajach UE-15 w Polsce w latach 2007–2013 w świetle statystyk FADN. *Zeszyty Naukowe SGGW w Warszawie, Problemy Rolnictwa Światowego*, 15, 1.
- FADN, Wyniki Standardowe 2014 uzyskane przez gospodarstwa rolne uczestniczące w Polskim FADN, Region FADN 795 Mazowsze i Podlasie, Część I. Wyniki Standardowe. (2016). Warszawa.
- Manteuffel, R. (1984). *Ekonomika i organizacja gospodarstwa rolniczego*. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne.
- Monitor Polski, z 26 września 2016, poz. 932.
- Runowski, H. (2016). Dochody rolnicze – źródło społeczno-ekonomicznych kontrowersji. W: P. Litwiniuk (red.), *Kwestia agrarna. Zagadnienia prawne i ekonomiczne*. FAPA.
- Ustawa o podatku rolnym z dnia 15 listopada 1984 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 1381 oraz z 2014 r. poz. 40).
- Ziętara, W. (1984). *Organizacja gospodarstw rolniczych*. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne.
- Zawalińska, K., Majewski, E., Wąs, A. Długookresowe zmiany w dochodach z polskiego rolnictwa na tle krajów Unii Europejskiej. *Roczniki Naukowe SERIA*, XVII, 6.

Zaakceptowano do druku – Accepted for print: 22.10.2018

Do cytowania – For citation:

Podstawka, M., Gołasa, P. (2018). Dochody gospodarstw rolnych – porównanie wyników badań [Farms income – comparison of research results]. *Problemy Drobnych Gospodarstw Rolnych – Problems of Small Agricultural Holdings*, 3, 79–88. doi: <http://dx.doi.org/10.15576/PDGR/2018.3.79>